

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.	EDVARD SÁNDORFI.	Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
Na pol roka ... 2 " — "	Majiteľ a vydavateľ :	sem sa majú posilať predplatky, ako dopisy do novin,
Na štvrt roka ... 1 " 20 "	JAN MOLNÁR	ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

O čom sme vopred hovorili.

Ct. čitatelia naši môžu sa rozpomätať na jeden z našich článkov, ktorý sme boli písať pod záhlavím: «O čom sme ešte nehovorili».

V článku tomtu prizvukovali sme, že je čas svrchovaný už tu, aby sa v prospech chudobnej delníckej triedy dačo robilo. Hlásali sme, že otázka táto, otázka socializmu naďalej odstrkovať sa viacej nedá, a ani nesmie, bo ináč hladný, všetkých práv občianskych pozbavený národ chudobný bude si hľadať pomoc tam, kde si najšť nádeje: u agitátorov socialistov.

Novšie smutné udalosti dosvedčujú, že sme nie bez príčiny dali vtedy výraz svojej obavy. Chudobný delnícky národ vrhá sa húfne do náručia socializmu, bo ani vláda, ani snem, ani cirkev, ani spoločenstvo nerobí nič v záujme hladných otrokov fabrík.

Ponevác ale hlad bol a je vždy veľmi zlý radca, nemôžeme sa tomu diviť, že peštianski delníci nemajúci už od mesiacov práce, konečne prestali hľadať prácu a šli hlasite, vyhrážajúcim sa revoltom a násilienstvom strašiť boháčov. Dňa 15-ho t. m. zišlo sa asi 2—3 tisíc hladného národa a s dovolením policajnej vrchnosti poriadali veľký pochod pod zástavami cez hlavnejšie ulice peštianske. Boli to samí robotníci, ktorí trčia tu bez práce, bez zárobkov, nasledovne aj bez chleba.

Od takýchto ľudí nedalo sa nič dobrého očakávať, veď už predošlého dňa mali srážku s policiou na dvore ústavu prácu zprostriedkujúceho.

Pochod teda pohnul sa v nepretrhnutých hustých radoch a valil sa pokojne cez andrážskú cestu až na okružnú. Tu však povstali mohutné výkriky z tisíc hladných hrdiel:

«Chleba dajte žobrákom!»

«Práce dajte biednym!»

«Právo dať ľudu!»

«Dajte ľudu práva volebného!»

I začali spievať tú marseilskú: «Proti nám tyranská nadvláda krvavý zdvihla koruhev!» a počali trieskať palíciami, skalami a uhlím kamením do okien. Takto začali pri kaviarni tej najskvostnejšej v Pešti, «New-York» zvanej. Keď sa to isté aj pri kaviarni «Emke» zopakovalo, obchodníci rýchle pospúšťali železné okenice na svoje výkladné table sklené a jeden policaj poslal hneď pre pomoc. Keď toto ľud zbadal, ktosi praštil mu skalou do hlavy, tak že sa policaj na skutku zvalil z koňa na zem.

Takto tiahol pochod s ustavičným krikom ku parlamentu, čili snemovni ablegátov. Tu ich už čakala dobehnuvšia pomoc policajtov a chcela ľud rozohnať. Nastala z toho všeobecná bitka, vybíjanie okien, ba hovoria, že bolo počuť aj vystrel z revolvera. Konečne policajti vytasili šable a rúbali koho dostihli; až takto podarilo sa pobúrený národ rozohnať.

Teda môžu ct. čitatelia z tohoto súdiť, že sme nie bezzákladne písať pred mesiacmi článok: O čom sme ešte nehovorili.

Dnes pravda píšu už vo všetkých novinách o tejto veci. Jedni napádajú vládu a Szélla, alebo mestskú vrchnosť, alebo policiu, že oni sú všetkému príčinou. Druhí píšu lútosť o biede, že bys' temer zaplakal, a vyzývajú dobročinné duše, aby šly nasitiť hladujúcich. O tom však, o čom by vlastne písať mali, nepíšu ani jedny noviny. A toto hľa je smutná okolnosť, lebo ukazuje alebo na hlúposť, alebo na zlomyselnosť tých, ktorí k tejto veci prehovoria.

Obviňovať Szélla alebo vládu? To je hlúposť. Za to nemôže ani Széll ani vláda, že nieto teraz žiadnej práce. My nebudeme z tej biedy Szélla obviňovať, lebo by sme prehánali a nepísali pravdu.

Kto však chce zvedieť, v čom väzí príčina terajšej všeobecnej biedy, nech za pozre nazad na minulosť nešťastnú nášho zákonodárstva liberálneho, potom pochopí, že následkom ledajakých zákonov musela nízka trieda upadnúť, a že bude ešte strašnejšie upádať, aklen nezapočneme rozumne hospodáriť so silou, s umom a majetkom národa.

Politika národohospodárska u nás bola a je až po dnes namierená ku znívočeniu slabších a krmeniu mocných: boháčov. Len napochytro ukážeme vám na hnusné hriechy, tej uhorskej, vysokej, múdrej politiky.

Pozrime si n. pr. na základ a koreň všetkých hriechov a bied: *na krčmy pálenkové židov.*

Nuž liberálna vláda vykynožila malé kotlíky sedliakov a odovzdala všetky regále a licence židom. Pri tom podporovala židovské a veľkopánske pálenice na ten hnusný špiritus krumplový. A podporovala, netrestala a neobmedzila korbelovanie našich sedliakov v úžernických židovských krčmách.

Pýtame sa: komu sa to k vôli stalo? Kto neni mehom uderený chumaj, musí vyznať, že len k vôli boháčom a židom.

Liberálna vláda zakázala dorábanie doháňu, a dáva právo na to veľkostatkárom, ktorý dorábajú na stách a tisícoch jutrov doháň a lifrujú ho vláde. A títo páni sú si veľmi ale veľmi spokojní so zárobkami pri tom pestovaní štátneho doháňu.

Pýtame sa: komu k vôli takýto poriadok liberáli zaviedli? Odpoveď: k vôli sebe, k vôli boháčom a židom.

A takto by sme mohli pospomínať rad-radom liberálne zákony.

Komu k vôli stavajú sa u nás vicinálne železnice? Komu k vôli musejú obce robiť cesty? Komu k vôli vyhútali takzvaný «szabad ipar», čili svobodu priemyslu? Komu k vôli sypú sa zo štátnej kassy bohatým židovským spoločnostiam tolké strašné milliony, ako n. pr. «Adria» dostáva vyše milliona ročite? Komu k vôli dávajú milliony ako vraj premium za vyvážanie cukru?

Komu k vôli vláči sa sem Rotschildová pšenica z Rumuňska bez mýta? Komu k vôli odpušťa sa porcia novostavaným fabrikám až na tridsať rokov? Komu k vôli dávajú nazad železničné premávkové trovy takzvané refakcie? Osobné záujmy boháčov a židov trčia tu všade!

A pozrime si aj základ ústavy: to právo volebné. Komu k vôli ustálili všade tak vysoký cenaz na hlasovacie právo? A komu k vôli zpotvoril Széll volebný zákon, keď ustálil *zákonitě pláce za furmanky, aby chudobný človek ani pomysleť nemohol* vystúpiť za ablegáta? Všetko len k vôli boháčom, židom i krčmárom židovským.

A — opakujeme — takéto sú všetky zákony naše. Zákony o úžere, o vojepovinovatosfi, o po-travných daniach, o kolkoch, o burze, o kommasaciach, o daniach stoličných, cestovných, vojenských, nemocničných o dôchodkových atď., atď., všetko je tak ustrojené, že tá chudobná trieda pomerne aj desaťkrát tolko musí tiarch znášať ako bohatý žid.

Nuž o týchto nepodarených poriadkoch mali ste vy múdri páni a novinári rozmýšľať, keď vám výkriky hladnej chudoby strachu naháňali. Lebo zakiaľ takéto poriadky panovať budú, to — veru sa chudoba a hlad vždy viac a viac šíriť a rozmáhať budú. Tu nepomôže nič, a čo by hneď samé dukáty z neba padaly. Tu pomôže iba jedno: *zahnať na dno pekla také zákony*, ktoré sú iba podnožkou sobeckých klamárov, úžerníkov, boháčov a židov, aby títo čím lepšie vedeli stúpať na krky otrockej chudobe. Tu pomôže iba to: *naprúžiť všetky poslednie sily* k podvráteniu tohoto zkazonosného vladárenia nad ubohým ľudom. Tu pomôže iba neohrozený, krutý boj na život a na smrť za tú tvoju stránku ubiedený ľudu, za stránku ľudovú!

Ale ponevác sme teraz len malú ukážku z hriechov liberalizma vám podali, musíme sa v budúcom čísle ešte vrátiť na predmet tento.

Do videnia!

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Vo Spiši začína ľudová strana mohútne ožívať. A to je dobre. Spiš nesmie pozostať za Oravou a Liptovom. Tým menej, bo má na čele duchovenstvo spolucitiace od

nepamäti s ľudom svojim. Buďte ale prichystaní Bratia Spišiaci, že vaši zlomyseľní závistníci budú sa chytat' všetkého, aby vaše prebudenie zmarit' mohli. Budete sami vidieť, že tí ľudia sú priateľmi len úžernických židov a o vaše náboženstvo, od praotcov vašich zdedené nestarajú sa nič. Lež netratte nádej, bo sám Pán Boh pošle vám mocných ochrancov a vodcov v osobe vašich duchovných. Buďte-že im len povdační, a idte za nimi neohrožene a hrdinský ako sa to na mužov, statočných, Kristuverných katolíkov svedčí. Sriadujte sa, shovárajte sa už teraz a pri nábožných modlitbách vašich nezameškajte Pána Ježiša Krista prosit', aby čím menej judášov sa medzi vami nachádzalo.

Boháč Luppa v svätoondrejskom okrese sa tuším tiež hniezdí. Idú nám ponosy, že istí páni nedovoľujú ľudu Kresťana čítať. Jestli je tak, hneď nám to dajte na vedomie, však vy, ani vaše žiadného meno nepríde preto do ničoho zlého. Lebo je to nápadné, že n. pr. z Piliš Szántova všetky tie čísla prišli nám nazad, v ktorých sme písali, že je naničhodný gazember každý, kto prekáža svobodného občana v nasledovaní svojho presvedčenia. Úradníka je prísnu povinnosťou chrániť práva občianské. Ktorý tak nerobí je ledajaký vlastizradca, bo vykrukuje krky ústavným zákonom vlastní. Nuž na toto netreba zabudnúť.

Vojna v južnej Afrike.

V Anglii zase rozkvitá nádej, že pod novonastúpeňným kráľom Edvardom VII. podari sa dokončiť neblahú válku v Transvaale. Preto idú sa ešte probovať s víťazoslavným Devetom, generálom Búrov. Chceli by tohoto nebojateho generála silou mocou dostať. I preto vystrojilo sa päť generálov anglických a to všetci proti Devetovi.

V Londýne kráľ Eduard VII. otváral parlament trónnou rečou. A smysel prvej trónnej reči dotyčne vojny v južnej Afrike je ten, že vojnu povedú ďalej, kýmkoľvek nezlomia Boerov. Vôbec slová trónnej reči o vojne boerskej neprinesú slávy ani novému kráľovi, ani Anglii.

Z Číny nevie sa nič, iba že vyjednávajú vlády európske o tom, ktorej sa koľko ujde. Aj Rakúsko-Uhorsko dostalo už kus zeme čínskej pri meste Tienčine. Urobí to 950 «mau» ov čínskej miery, čo je toľko práve ako 500 našich uhorských jutrov. Týchto päťsto jutrov čínskej zeme stálo nás doteraz len 20 millionov, lebo toľkoto si žiadal vojenský minister na konto čínskej výpravy.

K našim ct. čitateľom.

S týmto číslom rozposielame «Ohlas k ľudu» ako prílohu všetkým našim ct. predplatiteľom zdarma. Nech každý prečíta ten ohlas s tou najväčšou pozornosťou, lebo z tohoto ohlasu mnohému sa naučí. Chváliť my tú

knížočku nemusíme. Ona sama bude sebe chválou, však sa v nej biedy vaše s takou úprimnosťou a láskou opisujú, že to človeka až do plaču ženie. A uvidíte, že čo je tam písano o vás, že je to veru všetko strašná pravda. Veru veru musíme povedať, že kto by sa nad tou biedou toho ukrivdeného ľudu ani teraz ešte nesľutoval; nuž taký už nenie kresťan, nenie ani človek lež je hnusná obluda zdivočená, nepoznajúca ani za mak lásky k spolubratom svojim.

Len teda milení rodáci! zvlášť vy šľachetní priaznivci naši čítajte toto dielko každému, rozdáajte ho spolubratom na všetky strany. Všetko môžete dostať zdarma u nás. A dostanete ho aj väčším počtom tiež zdarma, ačkoľvek žiadali by sme od vašej dobroty, aby ste nám aj vy pripomáhali aspoň už len tie poštové trovy znášať. Ale odporúčajte všade aj «Kresťana». Kto čítate náš časopis od prvopočiatku, nuž povedzte sami, že keby nebolo bývalo «Kresťana», kde-že by sme už dnes boli? Či by si nás bol daktó všimnúť? Veru nie! A hľa, dnes aj boja sa nás — a tak to aj patrí.

Upozorňujeme vás Bratia rodáci, že netreba ohľad brať na to, či sú noviny daktoré lacné, či sa v nich o láske, o kravách, o hnoji a pod. veciach píše, lež len na to berte ohľad, či tie noviny aj nebojá sa smelo povedať pravdu do očí bárs akému pánovi veľkomožnému? Či majú guráž ohlásit sa vždy, keď ten ubohý roľník a remeselník od všeliakých úradov prenasledovaný býva? A či tie noviny píšu ľudia od vlády a od židov platení, aby vás slepili, alebo či ich píšu vaši bratia, krv z krve vašej a kosť z vašej kosti? Toto hľa je hlavná otázka vtedy, keď máte peniaze vynaložiť na noviny. Lebo predplatíte-li na noviny také, čo sú neni ani sem ani tam, ktoré vám len slúžnovci, rychtári, notári a štátni učíteli — teda samí štátni sluhovia — odporúčajú a natiskajú, s tým len sami proti sebe robíte. Lebo však dobre môžete poznať pánov a židov: títo sa veru málokedy chovajú úprimnou láskou k tomu chudobnému človekovi. Preto títo páni a židia ani nebudú vám odporúčať takých novín, ktoré by boly pre dobro vaše, lež len také, v ktorých sa píše dve na tri o všeličom, len o vašich krivdách nikedy. Poneváž vieme, že naši Slováci veľmi radi čítajú dobré veci, preto posielame toto číslo nášho všeobecne známeho a rozšíreného «Kresťana» aj takým niektorým pánom, ktorí ho ešte nepoznajú. Ráďte si to číslo prezreť a prečítať a potom súďte sami o ňom, či nedýcha z každého riadku jeho čiročistá pravda a láska k ľudu. Nazad nikto nemusí poslať to číslo, lebo je to na ukážku poslané zdarma. Komu obsah našich novín zodpovie, nech sa mu páči predplatiť, keď bude mať peniaze, a veru ani jeden neobanuje!

Na chlieb sv. Antona poslali: Ján Barč, Tvrdošín 2 kor.; Jozef Pikuš, Sokolovce 2 kor.; Juraj Pikuš, Sokolovce 1.50 kor.

Na chrám v Stankovanoch: Jozef Pikuš, Sokolovce 2 kor.; Juraj Pikuš, Sokolovce 1.50 kor.

Prosba a ponuknutie.

Z milodarov pána biskupa nitranského, inostranných dobrodinčov a mojích chudobných farníkov chrám boží bytčický vyzdobený je spanilou malbou veleb. p. frátra *Konráda Švestky* z rádu sv. Františka; svätostánok je celý pozlátený; dva bočnie oltáre okrášľujú veľmi podarené z dreva rezané sochy najsv. Srdca Spasiteľovho a nepoškvrnenej počatej Bohorodičky; zbýva ešte ponapravenie rozrúchaného organu; no i tento priviesť do poriadku, je vrúcim želaním mojím. Ku cieľu tomuto sbierať mi nutno opäť milodary.

Keď cestou týchto novín vyhľadávam laskavých darcov, a o napomoženie nábožného podujatia môjho ich prosím, činím to pod tou podmienkou, aby si oni vybrali na vzájom protidary, ktorými ja zas iné ciele napomáham chcem.

Po mojom drahom bratovi *Gabrielovi* zostalo viac sto «Cvičebníkov mluvnice, pravopisu a slohu pre národné školy». Cena sošitu 24 hal. — Dôvtipne zostavený Cvičebník tento schválili odborní znalci.

Za doposlaných desať korún pošlem sto sošitov.

S veľkým prospechom upotrebiť sa môže Cvičebník tento jak v škole, tak v súkromnosti.

Za poslané štyri koruny pošlem dľa žiadosti darca buď

a) 1 kg. burgundického, 20 gr. kapustného semena a dávku výtečného druhu jadier tekvično-pečiarkových;

b) buď 5 kg. vrecko najnovších, včasných, amerických zemiakov «The Bowee» s dávkou zrn vyše rečenných; buď

c) dve 5 kg. vrecká vyzkúsených, ranných zemiakov «Lechov» a dávku tých zrn; buď

d) šesť dvojročných koreňov viničných z ranných rodzajov, ktoré o dva roky prinesú hrozno; s dávkou týchže zrn.

Milodary prosím poslať na moje meno a bydlisko.

S Bohom!

Bytčica via Žilina.

Romuald Zaymus, farár.

Prečo sú nám spolky potrebné?

(Pokračovanie.)

Konečne opisujem ten moj plán, že akoby mohli naše spolky navždy jestvovať a my žeby sme z nich dobrý osov mohli brať.

Samo prvô by sa musely na všetky strany spolky založiť a čím viac údov do nich vstúpil, ktorí by riadne platili.

Po druhé jeden Centrálny Spolok v Budapešti založil, ktorý by *všetkým naším spolkom vodcom bol*. Aby ale takýto Centrálny Spolok aj základok peňažitý mal asice tolko, žeby on mohol dostatočne k našemu dobru pracovať, by každý jeden spolok musel jeho údom byť, a istú sumu ročite do Centrálného Spolku platiť, ktoré platenie by sa vedľa údov muselo vziať, povedzme od každého jedného úda 20 alebo 30 kr., za potreby aj viac alebo menej. — Tak tiež krome tohto platenia by musely

byť akcie (účastiny), z ktorých by si každý mohol tolko vziať kde by vládol zaplatiť, od ktorých peňazi by časom dobre percenta mohol brať.

Tento Centrálny Spolok by musel byť so všetkými našimi spolkami s telom a dušou zviazaný; on by musel byť základom našich spolkov a našim všetkým remeslám.

Povinnosť takého spolku by táto bola: za nás všetkých sa starať, aby sme sa v našich remeslách mohli vzdelávať a čo by nám potrebné bolo všetko zaobstarať, aby sme my jedným slovom od druhého nič nemuseli kúpiť jedine z nášho Centrálného Spolku vo veľkom, kde teraz za surový tovar dávame dejakým židákam a darebákam veľké peniaze, tie by sa všetky do Centrálného Spolku posielaly, zkaďe by nám lacný a dobrý tovar dodávali.

Tiež by nám musel všetky potrebné noviny, ktoré sú k našim remeslám založené posieľať, tak ako šusterské, krajčirské, stolárske, šlosiarske, mäsiarske atď. — Z týchto novín by sme sa vzdelávali v našich remeslách. Tak tiež i naši tovaryšia, tak že by to celá škola pre nás bola, do novín by zo všetkých spolkov majstri museli o všetkom čo sa remesla týka, dopisovať, ako sa má čo robiť, prikrajovať, merať, strihať, tak tiež všakové rady, až by dakto dačo chcel vedieť, by odpisal na Centrálny Spolok a ztade by v novinkách odpoveď prišla, lebo veru dobrá rada veľa stojí. Tiež o nových módach a všakových vynálezoch, čo kto nového vynášiel, jako na inakší, ľahší spôsob robiť. Tiež o tovare, ktorý je dobrý a lacný, t. j. o remeni, o štofoch, dreve, železi a iných veciach, ktoré by sme my za dobré uznali tie by nám aj Centrálny Spolok posielal a tak by sme k tomu najlepšiemu prišli, nie tak ako dnes, že aké žid má a aké sa židovi páči, také musíš kúpiť a za to, za čo on chce.

Tieto novinky by musely v troch rečách vychodiť: slovenský, nemecký, aj maďarsky, aby aj naši Slováci sa mohli dačo naučiť, ktorí ozaj žiadnych novín nemajú, tiež aj časopisy a iné poučné noviny ako svet beží, čo špekulujú liberáli. Tak tiež pekné čítania v knižkách a spisoch, ktoré by nás aj pri našej viere a božích službách priučaly. Slovom len také noviny, ktoré by ľudí na dobrú cestu upravovaly ako náš drahý «Kresťan» by nadovšetko s nami musel žiť, ktorý nám dopomáha k tomuto dobrému účinku.

V každom spolku by museli takí byť, ktorí by tieto noviny čítali a z nich druhých vyučovali, lebo pojedni všetko nerozumejú, podruhá aj čítať nevedia — aby každý jeden z nich osov vzal.

Museli by sa prednášky držať o tom, čo by noviny o našich remeslách dopisovaly na ktoré by sa naši tovaryšia tiež museli zvoľať, aby sa vyučali ako sa má merať, prikrajovať, mustry robiť, strihať, slovom o všetkom, čo je k našim remeslám potrebné.

A tak by sme dozaista s našimi remeslami s našou vedomosťou hore riasli. O pár rokov by sa dozaista veľa lepší majstri nachádzali ako dnes, ktorých szabat ipar v pazúroch má.

Tieto ku našim remeslám potrebné noviny by nám

spolok za tie peniaze mohol posielat, ktoré by sme od údov platili, to by dozaista jedno s druhým došlo, lebo by tí, čo by ich veľa bolo tým dopomohli, ktorých je málo. Tak myslím, že na príklad v jednom malom spolku je len zo 12—15 údov, a sú z piatich alebo šiestich remesiel, týmto by už veru nestačilo na všetky noviny; a inde ich bude 100 a tiež len zo 6-tých remesiel, títo by už predplatili tie 6-toro novín; tedy preto myslím, aby každý spolok dľa údov posielal, aby jedno s druhým všetci mohli žiť, tých málo tak, ako tých veľa. Slovom skrz Centrálny Spolok by sa všetko zviazalo.

A všetci by sme v braterstve žili, a snáď by z tých peňazí aj na druhé noviny došlo, konečne by sa vyrátať muselo, že na aké a na koľké noviny by pláca došla. Tu by sa musely len tie najpotrebnejšie do ohľadu vziať, jestli by ale vo spolku inakšie noviny chceli čítať, nuž rozumie sa, že by si na tie csobitne museli predplatiť.

Po 3-tie. Ten Centrálny Spolok by tiež musel jedon veľký sklad (sklep) mať, kde by sme my remeselníci naše potrebné veci k našim všetkým remeslám kupovali. Tento Centrálny Spolok by sa musel o ten najlepší a najlacnejší tovar postarať. Aby sme — nie ako doteraz — plané namiesto dobrého a lacné za drahé peniaze kupovali. On by nám všetko z prvej ruky obstaral, pri čom by sme my všetci ročite o pár zlatých viac ako dnes zašporovali. V našich malých spolkoch by všade musely byť malé sporiteľne, ako som to už aj spomenul, do ktorej by si každý ako môže pár groší odložil, slovom aby v spolku vždy pár zlatých bolo.

V našich spolkoch by museli takí byť ustanovení, ktorí by pre našich remeselníkov potrebný tovar z Centrálného Spolku dodávali. Povedzme, že jeden malú vec potrebuje, bez ktorej nemôže ten kus roboty vyhotoviť ktorý si uňho kunšaft objednal, ale pre drahú poštu sa mu tá malá vec nevyplatí dať doniesť; druhý zas druhé a tak každému sa pridá, že to alebo inšie chybuje mu pri remese, tu by len do spolku zabehol, lebo poslal alebo písebné udal čo mu je potrebné, a tak by sa to dalo ľahko došikovať s malou trovou a veľkým osohom; bol by remeselník zaratovaný a kunšaft na čas uspokojení. Tak tiež sa pridá, a to zavše, že je remeselník bez groša, a roboty by bolo ale groša nieto začo k tomu potrebnô kúpiť, a pri jedných ani kredit nemajú.

Tu by tiež do spolku šiel, v ktorom by vše pár zlatých bolo, dalo by sa mu došikovať jeho potrebné veci a tak by krásne robotu rozkázanú vyhotovil, kunšaft by mu za robotu zaplatil, a on by do spolku dal grošíky nazad, ktoré by za ten tovar bol dlžen, čo mu spolok dal doniesť, a na pošte lebo železnici vymenil.

A takto by sme časom pekne-krásne z našej veľkej biedy a nedostatku vyšli.

Roboty by sme dozaista viac mali, keď by sme našim kunšaftom vždy na čas vyhotovili a pri tom by sme boli istí, že sme z dobrého tovaru robotu spravili, s ktorou by ľudia vždy spokojní boli, a o koľko lacnejší, keď by sme takto s prvej ruky kupovali.

(Dokončenie nasl.)

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Zo Žiliny: Zubrits János finančný hl. dozorca 10 korún; Veszelý István, finančný dozorca 5 k.; Dr. Brežný 4 kor.; Jozef Beniač 4 kor.; Štefan Kresz 2 k.; Georg Trúchlý 4 koruny.

Z Čierného: Offera 34 k. 40 h.

Zo Starej Bystrice: Offera 3 k. 12 h.; Ján Svítek, farár 3 k.

Z Krásna: Jozef Kardoss, farár 8 kor.

Zo Strečna: Offera 6 k. 80 h.; Vincent Baross, farár 3 kor. 20 hal.

Z Pruska, z Königsbergu: Sbíerka Andreja Krutošik 14 mariiek čili 16 k. 46 h., ku ktorej prispeli: rodáci z Kotešovej: Andrej Krutošik 3 marky, syn Jozef Krutošik 2 marky, Emil Pomelek 1 marku, Štefan Hejko a syn 1 marku; rodáci z Rovného: Jozef Pinčár 1 marku, Štefan Macana 1 marku; rodák z Makova: Ignác Kamas 1 marku; rodák z Dlhého pola; Františ Kičerka 1 marku; rodák z Malej Jesenice: Adam Knaško 1 marku; rodák z Visokej: Ján Milučký a syn 1 marku.

Z farnosti Predmier: Šbíerka Jána Turcsányiho 47 kor. 2 hal., ku ktorej prispeli z Plevníka: Ján Turcsányi Biroš 5 kor., Štefan Michalec Dolinec a Adolf Spitzer po 2 koruny; Maria Turcsányi, Anna Michalec Dolinec, Petrína Michalec Dolinec, Andrej a Maria Tamášy, Ján Urik Kalužný, Štefan Halama predný, Ján Možješik, Ján Sluka, Ján Tamášy Gaňo, Ján Turcsányi Istvánik, Štefan Kalužný, Štefan Michalec Zvonár, Jan Kovacsin a Juraj Komoráš po 1 korune; Katarína Hataška hal., Vendelín Turcsányi, Tamášy Bednár Lacko, Ondrej Ďurko a Tomáš Kremeň po 40 hal.; Ondrej Uričko 30 hal.; Anna Ripka 28 hal.; Róza Mičkár, Katerína Tamášek Michalec, Maria Halasska Zadná, Jozef Michalec Dolinec, Maria Mičkárka a Anna Bednár po 20 halierov; K tejže sbíerke prispeli z Drienového: Ondrej Sagat, Jozef Pošel po 2 k.; Ondrej Jablonovský, Ján Adamec, Jozef Horváth, Ján Dodek, Ondrej Kucharík, Ján Ilko, Štefan Kucharík, Juraj Červenec, Pavel Kucharík, Jozef Dodek Brño po 1 korune; Štefan Kamas 50 hal.; Štefan Kušnier, Štefan Adamec, Ondrej Magát, Jozef Kremeň horný, Ján Kremeň Repa, Jozef Kremeň dolný a Štefan Kucharík po 40 halierov; Jozef Kucharík 30 hal.; Štefan Horný 24 hal.; Maria Kovacsin 20 hal.

Ancikrist.

Ancikrista nesmieme s Luciferom stonožňovať. Ancikrist bude opravdivým človekom. Dľa všeobecnej mienky svätých otcov a učiteľov cirkve, židom bude. Toto poznámenal i nebeský Spasiteľ náš, keď nevďačným židom na oči vyhodil, že ho neprijali, a veď On v mene svojho nebeského Otca bol prišiel; kdežto druhého, ktorý v mene svojom pride, príjmu.

Ancikrist bude tedy len jednoduchým človekom, ktorý na čele všetkých bezbožníkov bude stáť. Bohaprázdní a ho nenávidiaci zednári pripravia cestu krajine Ancikrista.

Každý freimauerský zednár môže byť považovaný za malého Ancikrista.

Dľa svedectva svätého Pavla apoštola, za boha sa bude udávať, svoje miesto bude mať v chráme božiom, a všetkých bude prenasledovať, ktorí nebudú ochotne klaňať sa mu. On so satanášom na ten najnižší spôsob spojený bude, a bude jeho slepým prostriedkom poslušným. Jeho príchod — jako to sväté Písmo svedčí — následkom prostredníctva satanáša, stane sa medzi všemožnými podivnými silami, znakmi, nepravými zázrakmi a vábením. Tieto zázraky budú tak nápadné a tak zaslepujúce, že i vyvolení by sa dali zviať, keby to len možné bolo.

Ponevác vtedy Hospodin celkom svobodné pole účinkovania dopraje satanášovi k väčšiemu trestu zlých, preto ľahko bude Ancikristovi do bludu uvrhnúť ľudí. Satanáš totižto o veľa viac rozumu má, nežli obecný človek; potom podivuhodná je jeho obratnosť, i 6000-ročná zkusenosť ho podporuje. A potom on nič nezabudne, pozná všetky sily prírody; pomocou elektriky, hlasu, svetla, povetria podivné bude veci činiť. Keby len pred 600 rokami bol dakto poznal tajemstvo telefona, hromového svetla, pary atď., veru zrejme za divotvoriacého by ho boli považovali ľudia.

A veď satanáš všetky tieto veci poznal už vtedy, a je vstave sisly prírody takým spôsobom do pohybu doniesť, čo ľudia nikdy nebudú vstave preukázať. Preto ale dobrí neprídu do zmätku, ponevác oni ľahko rozoznajú nepravé zázraky, lstivý klam diabla, ponevác Hospodin neopustí svojich.

Ancikrist chytro si soženie veľkú stranu privržencov. Židom tak sa predstaví, jakoby on bol ten zaslúbený Mssias, ktorý narodil sa z jednej panny; jeho matka totižto tak sa bude chovať, ako dajaká svätá, a ľudia s tým najzlostnejším pretvarovaním prevedie, pred celým svetom bude sa chvástať so sviatosťou svojho života, a veď ona nenie inšie, jako prostriedok satanáša a jedna podlá verejná osoba (k . . . a). Ancikrist začne si vojnu so všetkými národmi. S pomocou diabla podmaní všetky tieto národy. Pred Turkami tak sa bude pretvarovať, akoby on ten veľký prorok bol, ktorého oni očakávajú. Všetci s veľikou oduševnenosťou ho budú vítať. Nevercom a bezbožníkom sľubovať bude, že prevedie aj tie najpovážlivejšie plány ich, vykorení celé kresťanstvo, a každému dovoli tie najväčšie telesné rozkoše.

Kresťanom tak sa on bude ukazovať, ako opravdový Kristus, ktorý teraz znovu prišiel na zem; sám Ježiš Kristus upozorňoval na toto svojich učedníkov: Ejhľa Kristus je tu, alebo tam; neverte . . . ponevác jako bliskanie na východe výnde a vidí sa až po západ: tak bude i príchod syna človeka . . .

Lenže Ancikrist zvedie len ľahostajných a dušného života zbavených kresťanov.

On zaopatrí svojim privržencom veľké bohatstvo, poctu a rozkoše; ponevác však diabol dobre vie, kde je zlato v zemi a v mori, a toto donesie Ancikristovi. Ponevác ale veľká väčšina ľudí ta sa hrabe a uteká, kde

panuje bohatstvo, vláda, úcta a rozkoše; preto k Ancikristovi pripojí sa svet.

Iní zas k nemu sa pripoja zo strachu pred pomstou a trestom; iných nepravé zázraky zvedú.

Sídlo Ancikrista dľa svätého Jána evanjelistu bude Jeruzalem, ktorý znovu v tej najnádhernejšej pompe bude skviť sa. Tam bude ten najkrajší chrám; v neslýchanej skvelosti. Tam postaví svoj trón Ancikrist a ztadiaľ rozprestre po celom svete svoje panovanie.

Pre jeho túženie za rozkošami a nemilosrdenstvo svätý Ján nazýva ho divým zverom. On každý chrám zbaví bohoslužieb, a spraví ich pelešou diabloslužieb a všetkých ohavností; každého kňaza zabije, ktorý sa len dostane pod jeho ruku; svätá omša bude sa slúžiť už len na málo a skrytých miestach.

Keď už kňazov pobije, všetkých veriacich hroznými mukami usilovať sa bude k tomu priviesť, aby svoju vieru opustili, alebo zabije ich; kúpeľ krve pripraví na zemi, jakého nebolo tu od časov hrozného cisára pohanského Diokleciana. Sám prorok Ezechiel vraví o ňom, že proti Svrchovanému bude blúzniť, a svätých Najvyšších zničí a bude sa domnievať, že je vstave zmeniť čas a zákon. Svätý Ján evanjelista ale nasledovne píše o ňom v knihe zjavení:

«Dané sú mu ústa mlúviace veľiké veci a ruhanie; a daná je mu moc, vládnúť za štyridsať a dva mesiace. A otvorilo ústa svoje k rúhaniu proti Bohu, aby sa rúhalo proti menu Jeho i príbytku Jeho a tým, ktorí prebývajú v nebi.

I dano je mu, boj viesť so svätými a premáhať ich: a daná je mu moc nad každým pokolením, nad ľudom, nad jazykom a nad národom. A klaňali sa jemu všetci, ktorí prebývajú na zemi, ktorých mená neni sú zapísané v knihe života beránka, ktorý jest zabitý od počiatku sveta». (Zjav. XIII. 5—8.)

Ancikrist zvlášte proti poklony hodnej prevelebnej Sviatosti oltárnej namerí svoju nenávisť, a kde len najde sv. oplatku, tým najohavnejším spôsobom pošliape po nej. To bude na zemi ten najsmutnejší čas.

Veľmi utešeno píše jedon katolícky spisovateľ o tomto predmete v diele «Koniec časov». Cirkev svätá — znejú jeho riadky — je tajemstvaplne telo Krista; život cirkve je podobizňou života Pána Ježiša Krista. Náš Pán Ježiš Kristus už v detskom veku bol vystavený prenasledovaniu ľudí, musel zutekať, musel sa skovať, medzi čím preliali krv mnohých nevinných detí.

Lenže čo-že bolo jeho detských rokov trápenie primerano k hrozným mukám na konci života pretrpeným?

Tak bola i cirkev prenasledová už i v prvých rokoch svojho jestvovania, čili v prvých rokoch svojho života. hrozným spôsobom; najprv ju židia prenasledovali, neskôr ale cisári pohanskí jeden po druhom; zutekať musela — jako jednúc Kristus — do katakombí, do podzemia, kde sa skrývala, aby mohla svoje bohoslužby konať.

Čo je ale proti tomu súženiu, ktoré bude museť vy-

stát na konci svojho zemskeho života; v tom čase, keď s Kristom na križ bude museť vystúpiť; aby s Kristom vzkriesenie bolo jej víťazstvo! — Naozaj! cirkev vtedy hrozno tvrdým zkuškam bude vystavená s Kristom, ubičovaná, na križ pribitá, s ním takrečeno pochovaná, ponevác všetky tie jej verné deti, ktoré len najdu, pobijú, málo ich bude zachránené. Smútiť bude cirkev, zbavená bude všetkej okrasy, naozaj môžu sa vtedy na ňu vzťahovať slová nariekania Jeremiaša, dľa ktorých jako sedí o samote mesto, ktoré ľuďom bolo plné, vdovou zostala žena národov . . . Plačúce plače v noci, slzy jej tiekly po lici; nenie, kto by ju tešit mohol. Ulice Siona smútiť sa preto, že nenie tých, ktorí by na slávnosť prišli . . . ktorí ale predtým tak radostne prišli. Lebo však pobili ich, alebo schovali sa na neprístupiteľné miesta.

Kde bude vtedy konať sa obeta nového zákona? Snáď kde tu v podzemských jaskyňach!? Oh už nebude volať viac radostným hlasom zvon. Nebude sa počuť s vrehov jeho utešený hlahol aby povzbudzoval ľuďi k sväteniu nediel a sviatkov. Nenie viac radostnej vianočnej noci, nenie radostiplného vzkriesenia . . . prestala modlitba veriacich v stánku Hospodina. Prestane spev žalmov. Utíchne hlas organa a anjel Pána. Už nenie kňaz v cirkevnom rúchu pred oltárom, nikto neukazuje sa na kazateľnici. Nikto nepristupuje k oltáru, účastníť sa svätého prijímania, ponevác duchovný otec, verný pastier obce smrti sa súčasťnil, a za ním i ovce. Oltáre sú poprevracané, nádoby Sviatosti, kalichy, ornáty a všetko náradie kostolné je vykradnuté, chrám boží je v rúcaninách, zpuštošený a rozváľaný. Všade hrozné pustošenie, všade je krv, úzkosť, vražda, mrtvoly, jed a prenasledovanie: víťazstvo hriechu a satanáša.

Tak bude prichádzať, akoby zrazu všetci zlí duchovia na zem boli prišli, aby razom a spoločne vydali svoj jed proti cirkvi, proti zemskej krajine božiej.

Naozaj budeme môcť vtedy opäťovať slová Jeremiaša proroka nad Jeruzalemom vyrieknuté, že ku koncu máme prirovať v tom čase teba, dcéro Jeruzalema, svätá cirkev? Ku koncu podobnou mám ťa menovať? abych ťa potešil, o Panno, dcéro Siona!

A jakými zbrojami bude-že vládnuť v tom čase cirkev? Akými-že inými, jako zbrojom modlitby a trpezlivosti. V knihe zjavení toto čítame: «Tu je trpezlivosť svätých, ktorí zastávajú prikázanie božie a vieru Ježišovu. A slyšal som hlas z neba mluviaci ku mne: pís: blahoslavení mŕtví, ktorí Pánu umierajú; už od tejto chvíle praví duch, aby odpočinuli od svojich prác, lebo skutky jejich nasledujú ich». (XIV. 12., 13.)

Tedy tichá trpezlivosť a modlitba, rozjímanie o príklade božského Spasiteľa a výhľad na večnú odmenu . . . toto budú zbroje sluhov verných Ježiša Krista. A pokým zlosť satanáša zúri po zemi a svet skoro v peklo sa zmení, duše svätých mučedelníkov medzi spevom radosti presťahujú sa do svojej vlasti.

Oh pracujme-že, zakiaľ je deň! Modlime sa horlive pred prevel. Sviatosťou oltárnou a zaopatrimo si takým spôsobom večné víťazstvo. Teraz mu privolávajme ra-

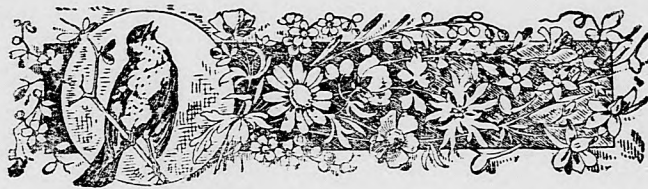
dostný hlas hosanny a nasledujme ho čo nášho kráľa v tajemstve prev. Sviatosti oltárnej.

***

Jak dlho bude panovať Ancikrist? Dľa kníh prorokov Daniela Esechiela, tak tiež i dľa zjavenia svätého Jána evanjelistu 1290 dní potrvá beh panovania Ancikrista.

Všetci svätí otcovia bez výnimky v doslovnom smysle berú tieto riadky. Tento čas je krátky, k vôli spravodlivým je on tak skrátený, lebo sám Spasiteľ hovorí, že keby sa tieto dni neskrátili, nikto by nemohol spasenia doisti! Lenže i behom tohoto krátkeho času nebude fažko satanášovi podmaniť celý svet. Lebo však k službe mu budú stáť náramné prostriedky obchodu, telegraf, telefon, ďalekohľad, čo nedávno vynajšli. Teda panovanie Ancikrista tak dlho potrvá, spolu ale i prenasledovanie cirkve.

(Dokonenie nasl.)

BESEDNICA.

Uspokojenie.

Nebojím sa sveta súdu,
lží, hán brudu, potúp prúdu.
Úder iba zvrhlých, čiernych duší pik dá,
ušľachtilý, čestný neublíži nikdá.

Nevšímam si zlostných rečí,
nech oplanstvo bučí, škrečí.
Kto v útrobach vlastných podlošť chová všetku,
ten bližneho šliape chatrnú pre smietku.

Nedesím sa krochtu veprov,
pro nerázných nie mi je prou.
Ať streštenci špincú, slincú besi, blázni,
nech len dobrý môj Boh zadrží ma v priazni.

Dlhomír Poľský.

Politické, socialne, náboženské zapálenie modzgov takzvanej «svobodomyseľnosti».

Prezkúmal Lujz Uvajfús, poľný feldčier u Búrov.

(Dokončenie.)

Keď diabol nadúchal tej svojej svobodnomyselnosti do duši Adamovej a Evinej, a keď sa oni na to hneď aj naduli ako gajdy, diabol si oblízal dľaň a škodoradostne tak zatlieskal s rukama, že sa celé peklo ozývalo od škodoradostného smiechu. Adam s Evou ale až neskoro zbadali že sú od diabla ošudení, a čo im diabol nasľuboval z toho sa im nič neušlo, ba naopak zbavení zostali práva na nebe milosti, priateľstva božieho a olúpežení nadprirodzených darov.

Christian Devett.

Práve sa to tak po voľbách stáva. Keď mnohý Adam sa dal ošudif od takého svobodnomyselného hada, až po voľbách zbadá, že nie len za blázna bol spravený ale že ten zaslúbený chlebič môže si hľadať v Amerike, a z iných sľubov neni ani len stopy, lež pribúdajú vždy nové farchy, mnoho zbytočných úradov, na ktoré treba nové mozole na rukách robiť; že na jeho záhončoku — ktorý je uzunký ako stužka a ktorý polná žaba veľmi snadno preskočí bez toho, žeby si musela nohavice pozdvihnúť aby ľahšie ho preskočila, — 77 nových tiarch leží pre tie všeliaké daronné luxuse, ktoré slobodnomyselní panáci vystrájajú. Zbadá po voľbe, že z blahobytu, ktorý sľubovali, len žobrácku palicu pekne vyrezanú malému gazdovi a remeselníkovi do ruky dajú, by šiel vandrovat za more.

— No Cvajfúsko! už veľ chápem, zkadiaľ pochodí tá tak slávno vyhlasovaná svobodnomyselnosť s tými liberálnymi fanfarami! Teda dľa nej ja si môžem svobodno myseľ, že k. pr. ty, alebo ktokoľvek iný ste oplani, cigáni, švindleri, dráči, lapaji a vôbec teda gazemberi, a keď si to svobodnomyselno môžem myseľ nuž konsekventer to môžem aj povedať a to aj urobiť, čo myslím a hovorím, ako to aj Adam na radu hada urobil. Divná to svobodnomyselnosť.

My katolíci sa učíme v katekismuse, — ktorý panáci svobodnomyselní nenávidia — že na bližného t. j. na žiadného človeka bárs by on aj pohanom lebo kazárom bol, nesmieme bez hriechu zle myseľ a zle o ňom hovoriť a zvlášte keď je k tomu aj nevinný — lebo Boh vidí aj súdi ba aj tresce zlé myšlienky tak, ako aj zlé reči a zlé účinky!

— Zaosku! dľa sv. náboženstva máš celkom pravdu! Lebo kto verí na Boha, na večnosť na odplatu, na nesmrtnosť, ten musí byť nielen z vonku na oko, ale aj z nátra v srdci, a nielen v papule ale aj v myslí vo svedomí statočný a poriadny človek. Jestli človek len zvonku na oko; v papule svoju statočnosť predáva, v myslí, v srdci ale ináč to s ním vyziera: vtedy je on farizej, švindler, luhár, podobný pe-

Knieža Tuán, vodca boxerov.

Knieža Čing.

kne ofarbenému záchodu z vonka, vnútri ale plnému smradom, nečistotou.

Ponevác ale novomódna svobodnomyselnosť dovoľuje každému svobodno myseľ čo on len chce, čo sa komu páči k. pr. že neni Boha, neni večnosti ani odplaty a trestov za huncútstva a za zločiny a že si človek môže aj to myseľ, že on pochodí nie z božích rúk, ale ako to naduto-učení hovoria že pochodí od opice alebo z «Dunčovej» z «Tarkošovej» krvi, nuž tak si aj ty môžeš svobodno myseľ, že tvlá tláchajúca tlčhuba je dľa poľského názvu «pšia krev» alebo dľa ruského galantomu «sukýn syn». Lebo však vieš, kto seba nectí a neváži, ten nemá právo ani od iných žiadať, by ho ctíli a vážili, len na tolko, na kolko on seba váži.

Slobodnomyselný pustoší na poli náboženskom ako také kobyľky, hlása svobodu svedomia ale len pre svoje huncútstva, iných ale veriacich prenasleduje, keď dľa náboženskej svojej svobody svedomia činia.

V Taliansku po uliciach nesmia nábožné prôvody poriaďať, a na Božie Telo sa ani ukázať, lebo to je proti svobode ich svedomia; ale keď oni na fašianky po uliciach preoblečení ako kňazi, mnísi a mníšky s križom posmechy robia a obrady náboženské zneuctujú a sem a tam s takými processiami diabolskými behajú, to už neni proti svobode svedomia veriacich. Vidiš? akí to luhári a nestatočnej myslí ľudia!

Svobodnomyselný hlása a papuluje aj proti cirkevným, kláštorským majetkom, ktoré nábožní králi a kniežatá, nábožní veriaci na ciele sv. náboženstva fundovali, na rozširovanie viery, na školy, na vychovávanie mládeže a chudobných žiakov — že «hľa, tu sú milliony, načo to mrtvej ruke, kňazom, kláštorom, cirkvi? Treba to zhabať pobrat' pre národ, treba sekularizovať t. j. jednoducho vziať proti siedmemu príkazu božiemu «nepokradneš».

Keď ale vyhladovaní socialisti, vycicani robotníci, zničeni, olúpeženi remeselníci, ztlaceni fabrikoví delníci tou istou svobodnomyslenosťou by počali kričať: «A načo sú tým millionárom bruchatým ich milliony z ktorých by tisíce ľudí žilo, čo oni nezozherú? Načo Rotschildovcom tie tisíce millionov a tolké dôchodky, ktoré dôchodky majú ako celá saská krajina so všetkými obyvateľmi? Nech sa to dá národu hladnému!»

Nuž to by bol pravda hneď krik, že to je búrenie proti stavom, že sú nebezpeční takí ľudia štátom, aby ich pozatvárali.

Vidiš, aká to svobodnomyselnosť! — Čo ja môžem, čo ja chcem, to ty nesmieš — a to je liberálne. A prečo? Lebo to je čo iného vrešat na cirkev, na mníchov, na ich majetky, a iného čo na majetky millionárov myseľ, hovoriť a žiadať, ktoré majetky mnohých nie sú veru riadnou cestou spravdlive na kopčené.

A predsa keď sa môže jedno habať, rozum a pravá svobodnomyselnosť to má za to, že sa môže aj druhé. Vidiš, a kresťan-katolíci takto nezmysla, ani nesmie, ani cirkev to neučí, to je hriech také pochopy svobodnomyselne mať o majetkoch.

Taká svobodnomyselnosť je humbug, lož, farizeismus, lúpežstvo. — S tým len prach metajú hladným socialistom do očí, aby nevideli ich milliony, ale veru keď cirkvi a kláštrom zožerú, príde im chuť potom aj na majetky ostatných brucháčov. Svedkom toho apetitu po majetkoch je historia.

— No! nám sedliakom by dobre nepristala taká svobodnomyselnosť! Máš pravdu Zaosku! sedliak je viac nábožnejší, lebo on sa zapodieva s božou prírodou, on na poli svojom jedine od Boha čaká požehnanie, úrodu, dážď, slnko, to mu veru ľudia nedajú. Keď ale raz nehajú sedliakov padnúť, zničif, ľahko sa stanú potom socialisti z nich, lebo kroz čo sa prehrešia štáty proti národom a poddaným, kroz to bývaju aj potom trestaní a zvlášte bohatí, ktorí naučili lahodných a vyzlečených ľudí slobodno myslieť o viere, o cirkvi, o kňazoch, o majetkoch cirkevných, o právach občianskych, o politične rozpustilej svobode — to sa všetko skôr neskôr pomstí.

Keď obecný hofer sekularizuje židákovi kvočku, aby si aj on raz polievku spravil chutnejšiu, nuž zatvorí ho na rok do áreštu. Keď ale taký šparkassový direktor ukradne státisíce kroz ľahkomyselnosť, a chudobní ľudia tam potratia, čo za celý život si s mozolami tam odkladali, sa im nestane nič, svobodno chodia a v Pešti si otvoria sklep, alebo na dva-tri mesiace si posedia, však bankrot ich zabezpečil, keď vinde von.

Akúže to potom robí krv? pravda svobodnomyselnú.

V ohni.

Nech vás Pán Boh varuje od takých svobodnomyselností! Uslyš Pán Boh!

— Vidiš, kdekolvek sa obrátiš, či na pole náboženské, či politične a občianské, či socialné, všade zbadáš, že tá svobodnomyselnosť trpí na zapálenie modzgov a fantaziruje, je chorá, nemoce zárodok dovliekla si z raja od hada, ktorý človekovú dušu poštipal a jedu mu nastriekal do duše. Túto nemoc ziaden liberálny nevylicí, len cirkev, ktorá má mocné protijedy od Spasiteľa proti chorobám duše. Ponevác ale cirkev nepočúvajú, lieky jej zapovrhujú, nuž rozmahá sa nesmierne to zapálenie modzgov. Ale až dobré obkladky ľadové im počne Pán Boh prikladať, až potom sa precítia, snád ale neskoro. *Cvajfus.*

K našim obrazom.

Christian Devett. Tohoto obstarého už človeka obdivujú dnes po celom svete. On je jeden z tých najopovázlivejších a pri tom najhrdinskejších vodcov Búrov. Angličanov prevádzal, na to je prvý majster. Hneď ho majú pred sebou, a hneď zase za chrbtom. On zaviedol spôsob bojovania na mnohých miestach naraz a takto Búri po troche všade porážajú Angličanov.

Knieža Čing je muž pokojamiľovný. On vyjednáva v mene čínskeho dvoru s európskymi mocnosťami o podmienkach mieru.

Knieža Tuán je práve oprotivnej povahy. On drží každého cudzinca európskeho za čerta. Preto aj on je najviacej vinný z toľkých vražd čínskych európejčanov. Mocnosti európejské žiadali vydať tohoto Tuána na smrť, lež čínska

Po bitve.

vláda sa toho vždy odľahovala, tak že teraz už od tejto požiadavky odstúpili aj sami Nemci.

V ohni. Obraz tento ukazuje nám niekoľko Búrov, ako práve berú si na mušku ktorého toho Angličana. Búri nezvykli len tak nadarmo do povetria strielať. Keď môžu si dobre kryté miesta zaujať, vtedy sú zvlášte nebezpeční.

Po bitre. Smutný pohľad to na miesto, kde mali nepriatelia srážku. Všetko pošliapané ľuďmi a koňmi a kde tu rozvalená je mrtvola zabitých vojakov, ktorých snád ani pochovať nebudú stačiť.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Vyznačené arcikňažny. Jeho veličenstvo kráľ arcikňažnu Alžbetu; dcéru dediča trónu Rudolfa a arcikňažnu Annu Mariu Tereziu, ktorá tieto dni sa vydala za knieža Hohenlohe-Bartensteina, vyznačil veľkým krížom rádu: Alžbety.

Socha na dne morskem. V mori pri ostrove Cerigo (Kýthera) našli na dne bronzovú sochu ľudskej veľkosti. Podoba sa vraj soche Praxitelesovej, predstavujúcej Hermes. Našli i viac bronzových sošiek celkom neporúchaných.

Rozhadzoval tisícky. Vo Viedni jeden veľkokupec prechádzajúc sa v mestskom sade počal vykrikovať: «Ja som čínsky cisár a držím prehliadku nad boxerami!» Policia zistila, že patričný sa zblaznel. Veľkokupec pred niekoľkými dňami vyzdvihol v jednej viedeňskej banke dvestotisíc korún a z tohto obnosu chyba 80—100.000 korún. Vysvitlo, že nešťastný človek v šialenom stave len tak rozhadzoval tisícky, na príklad jednomu kellnerovi dal tisíc zlatých prepitného.

Liek proti rakovine. Professor dr. Raneletti v «Messaggero» uverejnil podrobnú zprávu o výsledku, ktorého docielil následkom upotrebovania lieku «mirmol» v rozličných nemocniciach. Liek — tvrdí professor — nie je serum, ale tekutina, ktorá má ten účinok, že suší útvary rakoviny a pomaly ich odstraňuje, čo keď i neznamená úplné vyliečenie, ale robí operáciu zbytočnou a značne predĺži život nemocného.

Deák o Miletičovi. Fraňo Deák vyslovil sa o Miletičovi: «Vérmes szerb, de jó hazafi.» (Ohnivý Srb, ale dobrý vlastenec.) Už i toto môže nás presvedčiť o Miletičovom vlastenectve.

Nebezpečný žandár. V Klástore pod Zniovom štátni učitelia mali akúsi zábavu. Chcel medzi nich aj náčelník tamejšej žandárskej stráže a keď ho nepustili, tasil šabľu a dal sa rúbať dvere. Divokého žandára podarilo sa chytiť od zadku, povaliť a odzborovať. Pritom, rozumie sa, neobišiel sucho. Potom ho poviažali a poslali do Martina. — Nuž či maďarská žandarmeria chce vari, aby sa stala tak obľúbenou, ako bola nemecká za časov nemeckých? To ľahko dosiahne. Mnoho k tomu už ani netreba.

Čo vykonal Krüger? Jedon anglický žurnalista spýtal sa starého Krügera, či je spokojný s výsledkom svojej akcie, ktorú zaviedol v Europe v záujme Búrov. Krüger odvetil: — Europa len hovorí. Je síce pravda, že pekne hovorí, ale čo mám z toho? . . . Dvaja synovia mi umreli na bojišti, dvaja sú vo väzení, dvaja ležia chorí; možno, už aj zomreli. Teraz mi ešte tridsaťjedon vnukov bojuje za slobodu. A Europa ešte vždy len pekne rečičky šíri a nič nerobí!

Následky korhelice. O nešťastných následkoch nemierneho požívania liehovín svedčí nasledujúca zpráva draždianskeho ústavu pre choromyselných: V posledných 5 rokoy bolo do mestského ústavu prijato 566 mužských, ktorí ochoreli následkom prílišného pitia liehových nápojov. Títo chorí tvorili polovicu všetkých do nemocnice dovezených chorých. Riaditeľ ústavu pozoroval 10 členov rodín, ktorých rodičia boli oddaní pitiu a 10 členov rodín, ktorých rodičia boli striedliví. — Prvá skupina mala 57 dietok, z nich 12 ihneď po narodení zomrelo následkom slabej telesnej konštrukcie, 36 pochorelo a len 9 z nich bolo normálne vyvinuté. V druhej skupine ale zbadal utešenejšť pomer. Zo 61 dietok zomrelo 5 skoro po narodení, 6 pochorelo a 50 ich bolo úplne zdravých. — Kto s pozornosťou sprevádza v tomto ohľade náš slovenský ľud ku príkladu na horných stranách, nadobudne si tiež smutných zkuseností.

Assentírka v Trenčianskej započne sa 21. marca a trvať bude do 30. apríla. Na Čáci bude assentírka 21., 22. a 23. marca; v Kysuckom Novom Meste 26., 27. a 28. marca; v Žiline 29. a 30. marca; 1. a 2. apríla; vo Veľkej Bytči 9. a 10. apríla; v Považskej Bystrici 12. a 13. apríla; v Púchove 15., 16. a 17. apríla; v Hlave 18., 19. a 20. apríla; v Trenčine 22., 23., 24., 25. a 26. apr. a konečne v Banovciach 27., 29. a 30. apríle. Pred assentujúcu komisiu predvolané je 5634 mladíkov.

Vysoký vek. Svetochýrny včelár Ján Dzierzon slávil dňa 16. januára v Breslave 90. rok svojho narodenia.

Soštátnenie Rothschildovej železnice. Poľský klub vyslancov podá vraj na rajehsráte návrh, aby Severná dráha cisára Ferdinanda, majetok to Rothschildov, bola soštátnená. Avšak popredku píšú už noviny, že sotva dôjde k tomu návrhu, lebo Rothschild si predsa nedá siahnuť na prameň, ktorý mu roč e donáša 26 millionov korún.

Štátny dlh Rakúsko-Uhorska. Všeobecný štátny dlh našej monarchie obnáša 2.719,494.879 zl., ktoré vyžadujú ročne 113.146.518 zl. úrokov. Z toho pripadá na Uhorsko 30,310.714 zl. a na Cislajtániu 82,835.804 zl. Okrem toho platí Rakúsko za osobitné dlhy 62,820.418 zlatých, platí tedy dohromady ročne 145,656.222 zl. úrokov. Uhorsko platí dľa rozpočtu na rok 1900 za svoje dlžoby 136,226.658 zl. úrokov.

Železničné nešťastie stalo sa dňa 12. tohto mesiaca na stanici v Bohumíne. Viedenský rýchlik následkom zlomenia kolajnice vyšinul sa. Prostredný z vyšinutých troch vozňov udrel do rušňa pruského na susedných kolajniciach a porúchal ho. Z cestovateľov siedmi utrpeli ľahšie urazenía, medzi nimi aj generál Faber, cestujúci so svojou ženou a dcérou do Berlína.

Zlodeji v synagoge. V Novom Meste nad Váhom jakýsi zlodeji vnikli do synagogy židovskej a odrazili dve pokladničky, do ktorej na podporovanie chudobných židov hádzu sa peniaze. Žandári zlodejov nž chytili.

Dobré zárobky pri pohrabe kráľovny Viktorie. Angličania sú známi čo veľmi schopní ľudia pre zarabanie peňazí. To známe príslovie, že «Armenčan predá žida, ale obydvuch predá Angličan» výtečne sa dokázalo pri pohrabe anglickej kráľovny, pri ktorom si majitelia domov a bytov na tej čiare, kade mal pohrab fahať, zarobili pekné peniaze. Po všetkých uliciach, kade mal sprievod fahať, nabídnuté boli miesta vo všetkých oknách, ba i na strechách za drahé ceny. Na všetkých domoch bolo čítať nápisy: «Žiadne miesto není viac k prenájmu!» Miesto pre jednu osobu na streche stálo asi 12 zl., na balkone 30 zl., v zahrade a v parkú na z hotovených vyvýšených miestach 30—50 zl. Okná sa dávaly do prenájmu od 130 až po 800 zl., ba ešte i za väčšiu cenu. Jako vidieť, urobili lojalni páni Angličania s mrtvou svojou kráľovnou dobrý obchod. Isté je, že by si mnoho Angličanov prialo aspoň každý týždeň jedon kráľovský pohrab.

Zabudli nebohú doma. Je to skutočná udalosť, ktorá sa prihodila v obci Serde, neďaleko mesta Bayonne (vo Francúzsku). Naprostred kostola nachádzala sa rakev a duchovný pri oltári odbavoval smútočné obrady. Keď sa obrady skoro dokonávaly, pribehla do kostola jedna žena celá najašená, s tým chýrom, že v komore na posteli našli mrtvolu nebohej, za ktorú kňaz práve smutnú omšu slúžil. Nebolo to síce veľmi milé upomenutie, ale dalo sa napraviť. Nosiči sobrali prázdnu rakev, a aby neprišli s nebohú do kostola skončených po obradoch — v ktorých sa ďalej spokojne pokračovalo — bežali do domu smútku až sa im hlava triasla. Tam zosnulú stastlivo položili do rakve a rýchle doniesli do kostola, kam prišli na sťastie ešte pred skončením obradov. Jako sa mohlo stať, že mrtvú doma do truhly dať zabudli, zostalo dosavad nevysvetlené.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštan», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

V povďačnosti záleží odmena hodných vecí, tak znie príslovie; však ale pri Müllerovom dvojnásobno-elektromagnetickom ústroje netreba to prizvukovať, bo každodenne dochádzajú od tých, ktorí na lámku, lípanie, padúcu nemoc, hluchosť, bolenie hlavy, ischias alebo na voľáku čuvovú chorobu trpeli, pripisy vďaky, ktoré tento liečivý prostriedok nado všetko vychvalujú. — V nasledovných riadkoch uverejňujem jeden z nich: Pánu Belovi Müller v Budapešti V. Vadász-u. 42/L. Prosim, pošlite mi ešte jedon ústroj a síce jeden veľký za 3 zl.; nepotrebujem ho pre seba, lež pre jedného odberateľa a buďem aj vždy váš štáchetný výrobok, dvojnásobno-elektromagnetický ústav R. B. 86967. každému odporúčať lebo som presvedčený, že každý, kto tento ústroj nosí, neomylné uzdravený byť musí; ja viem, že keby nebol som váš aparát nosil, bol bych cez celé leto práce neschopným býval a bol bych musel následkom toho škodu na stá podstúpiť a snáď ešte aj horšie následky pretrpeť. Každý chorý, ktorý tento ústroj nosí, má byť presvedčený, že vládne nezaplatiteľným pokladom. S hlbokou úctou Bohumil Schmidt maliar a hudobný strojmajster v Temeš Kubine, dňa 24. dec. 1900.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čím viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čím viac sa rozširovaly. Bez akéhokolvek pozdviženia predplatnej ceny pridáme akožto mimoriadnú prílohu úplne zdarma

Ohlas k ľudu!

Túto prílohu našu aj všetci noví predplatitelia obdržia. Prečítajte si dobre každý riadok knižky tejto a rozširujte tým horlivejšie «Kreštan».

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Soznam milodarov na kostol P. Marie na H. Levočskej.

Fr. Nemetsek kanonik 4 koruny; «Tatra» banka v Turč. Sv. Martine 50 korún; Martin Mišun 1 k.; Emil Schwarz kaplan 2 k.; Andrej Hlinka farár a veriaci 20 korún; Zoltán Zmeškál kraj. vyslanec, šatstvo a obuv (tretia zasielka); Juraj Greguss 4 kor. 40 halierov; Obec Babin 9 k. 20 hal.; Teodor Moser farár a veriaci 22 k. 21 hal.; Ružencový spolok v Brezne 4 k.; Dr. Korauš v Kláštore pod Zniovom 4 kor.; Dr. Gustav Zechenter 4 kor.; Údovia braterstva sv. Ruženca v Pukanci 20 kor.; Sbiierka obce V.-Borove 17 kor., 7 hal.; Karol Moser dekan 10 kor.; Vinc. Szmolko farár 4 kor.

DOPISY.

Z Bosne.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Prevelebný Pane!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Ešte nenašiel som v našom obľúbenom »Kresťane«, žeby dakto nejaký článok bol do nášho »Kresťana« zdelil z mojho rodiska z Čičmán. U nás sú gazdovia miešani: sú bohatí a sú väčším dielom chudobní, lebo sú najviac podomníci a mnoho sa ich nachodí, ktorí sa múdrymi robia ale keď prídu zo sveta v jaseň, kde ho najdeš? Len u krivonosy, tam on strávi celú zimu a ešte sa mu aj zadlží a poznám takých, ktorí sa aj pokmotrali s krivonosom a takí sa vysmieavaju chudobným podomníkom. Keď Pán Boh doloží na jedného nejakú chorobu a nepoše domov peňazi, nuž ho obrátia za korheľa; ale jakí sú sami, to ani nevedia.

Zato vás prosím drahí Bratia Čičmanci, máte váš kresťanský spolok, nedajte sa krivonosom už sdierať do tej poslednej kože. Otvorte oči kresťanské a nevysedávajte u krivonosov každú nedeľu a každý sviatok v krčmách, ale si predplaťte na nášho milého »Kresťana« a čítajte ho z lásky, a tak nás všetkých Pán Boh poteší a bude panovať v nás duch kresťanský. Odtiahnite sa krčiem krivonoských a uvidíte, že za pár rokov naša obec sa zmôže a príde na svoje miesto na to, čo bola volakedy!

Porúčam vás všetkých pod ochranu Pánu Bohu!
Chudobný podomník z Bosne V. H. L.

***

Z Budapešte

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Umienil som si niečo písať o sklenárskom remese a chcem niečo sdeliť dľa mojích skúseností. Ja sa tiež s týmto remeslom zaoberám tu v tejto Judapešti. Z našej obce nás je tu hodný počet ale naše kšefty už viac nemôžeme pochváliť.

Ešte predsa nebolo na nás tak zle predtým, jako v terajších časoch. Už nám aj sklo zdrazilo od nového roku a ľudia nám nechcú lepšie platiť. Prv sme kupovali sklo na kopy a teraz to sklenári prehodili, už nám len na centimetre rátajú všetko. Tak nám to príde o tretiu časť drážej jako predtým. Tak sa už veru cítime, že musíme naše remeslo zanechať a druhých prác sa chytiť. Také časy sme my dožili!

Veľ aj s týmto nemôžem pomlčať a snáď sa niekto na toto aj nahnevá, keď pravdu chcem sdeliť a drahí

čitatelia, ktorých sa vás toto týče nemajte mi za zle, však je to čistá pravda.

U nás sú takí rodičia, keby mali aj desať chlapcov, nie že by dali svoje deti do lepšieho remesla vyučiť, ale ho len za sklenára dajú učiť do širého sveta.

Tak vás napomínam priatelia moji, dávajte vaše deti lepším remeslám vyučovať. veru neobanujete; a vaše deti vám budú veru ďakovať, keď prídu do rozumu a budú vám lepšie pomáhať.

Ale ja myslím, že Vy na moju radu nedáte nič, lebo viem jaké porekadlo máte od mnohých časov. Keď sa na svet narodí chlapec, a niekto sa spíta, čo vám Pán Boh požeňnal, tá chýrna odpoveď takto znie:

«Sklenára nám Pán Boh požeňnal!»

A už ho hneď vychvalujú: «Z toho bude dobrý sklenár,» «Ten nám bude pomáhať.»

Sotva že dozije 10–12 rokov, už ho krošna očakáva, a keď príde do toho sveta, už tam vergľuje s tou krošnou sem a tam. Toho sa nebojte, že keď vaše deti dáte na iné remeslá učiť, že by na vás zabudly. Keď majú na vás zabudnúť, to aj tým sklenárom keď bude, aj tak môže na vás zabudnúť, ale keď je dieťa citlivého srdca, to veru na vás nezabudne!

Ostávam s úctou

Jakub Ďurica.

***

Z Jablonky (Oravská stol.).

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojím riadkom miesta v našom milom »Kresťanovi«.

V 6-tom čísle »Kresťana« uverejnený bol jeden dopis »z Jablonky« od istého Jablončana, v ktorom patričný dopisovateľ nebárs potešiteľnými riadkami líči upovedomenie ľudu nášho ohľadom ľudovej strany. — No, pán dopisovateľ tak sa mi zdá, že ani sám nevie, čo napísal! Myslím, že ustavične len medzi štyrmi múrami, alebo medzi štyrmi drevenými stenami pri piecke vysedáva a dúma o zaostalom ľudu našom, keď je tak príliš málinko zasvätený o smýšľani našich ľudí dotýčne ľudovej strany!! Ja by som ho veru ani jablončanom nechcel pomenovať, lebo ešte i to do pochybnosti beriem, či dakedy Jablonku videl, nie to, že by bol dakedy politické presvedčenie ľudu nášho zkušmal, a sa vôbec, čo len raz medzi nami pohyboval.

Že ani každý desiaty nevie, čo je tá ľudová strana — tak lamentuje p. dopisovateľ. Musí on mať veľmi krátku pamäť, keď už zabudnul na oduševnenosť jablončanov v 1896. roku za ľudovú stranu a jej horňooravského vyslanca. Vieme, že v tú príležitosť horlenie ľudu nášho bolo prekvapujúce, a v celej krajine uhorskej veľký ruch a obdiv spôsobilo. — V tom čase kortešovanie liberálov na svoju stránku bolo hrozné, predovšetkým prostriedkom tých okrúhlych alebo štvoruhlastých cedúl. Tak zavítal i do našej obce hlavný slúžny, tým cieľom, aby ľudákov prostriedkom peňazi na liberálnu stranu získal. Ponúkal im, t. j. našim jablončanom 10 tisíc zlatých, ak budú za liberálneho kandidáta hlasovať. A čo sa stalo?

Či ozaj ľud náš, ktorému taká pekná podpora veru bola by sa zišla, dal sa zakúpiť, aby odstúpil od ľudovej strany? Všetci na nábidnutie slúžneho z jedného hrdla len toľko zvolali: «Nech žije ľudová strana!»

Ak pán dopisovateľ je jablončanom, čo som do pochybnosti vzal, o tom veru by mohol mať známosť; a ak je nie, mohol sa veru o tejto nezištnosti a nadšení ľudu nášho z časopisov dozvedieť. A ako vidím, on o tomto zhola nič nevie, dávno mu to muselo z hlavy vyšumeť! 550 hlasov dalo z Jablonky na kandidáta ľudovej strany, a len 15 do 25 horlilo za liberálneho kandidáta. Nuž myslím, že v týchto dátoch dostatočne charakterizované je smýšľanie ľudu nášho o ľudovej strane, a že také bude i pri budúcich vyslaneckých voľbách, nech sa príde potom p. dopisovateľ sám o tom presvedčiť. Dávam Vám radu p. dopisovateľ, aby ste si inokedy premyslel, čo chcete verejnosti dať, lebo takto ľud náš zaostalým a zanedbaným vyhlásiť poukazuje len na prílišné obmedzenie rozvahy Vašej. — Nech žije ľudová strana!

Známejší Jablončan.

***

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slavná Redakcia!

Prosím, ráčte nasledovné moje riadky uverejniť.

Keď sa začaly katolícké kruhy zakladať v našej drahej vlasti, aj u nás s oduševnením spolok bol založený, bo veď nie naše rázne mešťanstvo není v tom spánku, že by si neosvojilo to, čo ku prospechu sv. cirkvi, vlasti a pre obecné dobré by malo prospievať. Aj keď sa začaly hasičské spolky zakladať, ktoré majú ten pekný cieľ vytknutý, bez rozdielu spolubližnému v čas nebezpečenstva prispieť, aj u nás sa taký hneď založil a už vyše 25 rokov tak účinkuje, že si na ďaleko pochvalu získal, kde ho ct. obcenstvo pri každej zábave štedre podporí čo len chlúbou a pýchou môže byť pre pána pravotára Juraja Mičuru, ktorý tomuže spolku na čele stojí. Mladší ale spolok, t. j. katol. kruh tiež si zábavu sriadil v prospech knihovne, ktorá tiež skvele vypadla. Veď katol. kruhy majú zas ten pekný cieľ, vedomosť rozširovať s dobrými spisami a nábožensko-mravnými jako aj hospodárskymi knihami.

Sám slávne panujúci Pápež Lev XIII. napomína a privoláva ku všemožnému rozšíreniu dobrej spisby, k uduseniu zlej a nemravnej tlače; lebo kde sa dobrá a mravná tlač udomácní, slúži to len v prospech sv. cirkvi, vlasti a pre obecné dobré. Veď vidíme tie smutné následky zlej tlače. Kde sa táto udomácní, panuje nevera a mravný úpadok, jako sú nám známe tie smutné následky z časopisov, nihilismus, ateismus a konečne nešťastný anarchismus.

Preto by nám malo tým viac záležať, aby sa behom času ta smutná epidemia do našej vlasti neudomácnila. Preto vynasnažovať sa nám treba k všemožnému rozšíreniu katol. kruhov, aby sme sa čím viac k nim pridružovali jako aj k rozšíreniu knižníc, že by ľudu boly prístupné dobré a užitočné knihy. Buď Pánu Bohu chvála

byťčanský kruh pri jeho skromných dôchodkoch má dost objemnú knihovňu, lenže s pomocou ct. darcov, medzi ktorými je najzaslúžilejší vel. a ct. p. predseda tohože spolku Dr. Jozef Teszelszky miestny dekan, ktorý každoročne z viac sväzkami túže knihovňu podporuje.

Tedy bratia katolíci neodfahujme sa od katol. kruhov, veď toto by malo byť žriedlo k vede a umeniu, kde by sme lásku, svornosť a jednotu pestovať mohli, kde by sa to pekné heslo malo skvieť na našom prápore svornosť, láska a jednota ku blahu sv. cirkvi, vlasti a pre obecné dobré.

Pripomenúť nútno, že v takýchto kruhoch aj prednášky na vzdelanie veľa účinkujú, ktoré z času na čas aj náš velact. predseda vydržiava v našom kruhu. Dal by Pán Boh, žeby si aj tento mladší spolok po 25-ročnom jestvovaní na ďaleko priazeň získal pre česť a chválu nášho Ježiša Krista.

Veď len v Jeho svätom Mene môžeme doisti k tomu cieľu, že svornosť a jednota môže nastúpiť v spoločenskom živote. Veď je to radosť kde shoda panuje, jako sme to na našej zábave videli, že skoro celá intelligencia nás počtila a medzi nami sa dobre cítila. Daj Bože, aby sme jak v kruhu tak aj v spoločenskom živote úctu požívali ku blahu našich snáh.

S hlbokou úctou

Knihovník.

Odkazy redakcie.

Volič L'udák. Bolo by dobre, keby ste sa istotou presvedčil, čo je vo veci s tou vašou notárskou voľbou, či skutočne ten pán kortešoval za žida. Aj meno jeho nám odpíšte. Spolky čítace vám môžu založiť pp. duchovní, alebo pp. učíteli, ale mohli by ste si to aj sami založiť, keby sa vás viacej usrozumelo. Shromáždenie ľudové môžete tiež mať, keď odpíšete svoju žiadosť na «Néppárti Iroda» Bpešt, VIII. József-körút 35 sz. Poproste o to voľakoho z vašich duchovných. Trov pri tom nielo žiadnych.

Vp. A. Rojko. Tu v Pešti sa za vás mnohí modlili a všetci ufajú si, že milostivý Boh Vás nám ešte zachovať ráci. V tejto sladkej nádeji čakáme každú chvíľu radostnú zvest' o vašom úplnom vyzdravení.

Zaosek. Vďaka za vašu pečlivosť o veci naše. Vaše spisy budú dobre pôsobiť v prospech náš. Dotyčne predošlého odkazu osvedčujeme sa, že si dáme záležať na tom, aby sme nezostali len pri dobrej vôle. — Boh s nami!

J. S. Košice. Knížky patričným odošle centrum. S «Krestanom» musela byť predsa chyba na pošte — či u vás či tu. Ešte vám budeme písať aj vp. Hl. — Nepísal ste, že kedy má byť tá slavnosť u vás a na jaký deň padne.

Tomáš Pitonjak, Ždjar. Keby sme chceli váš dopis uverejniť, to by sme polovicu čísla potrebovali k tomu. Aj tak drobnými literami písali ste, že sa to nedá temer ani čítať. Vy podávate v dopise nielen krátky, lež príliš obširný obsah všetkých kázni, ktoré pp. missionári vám

držali. Odpusťte, to všetko uverejniť je nám nemožno, ačkoľvek bolo by veľmi poučlivé.

Známejší Jablončan. Chvála Bohu, že je len tak. O tých hrdinských Oravcoch ani nedalo sa myslieť, žeby boli upustili zo svojho ľudového stanoviska.

G. M. v B. B. Zasielka patričnej osoby je v tomto čísle kvitovaná. Milodarov máme vždy priveľa, teda musíme si to podeliť, aby toho nebolo naraz mnoho.

St. Hl. D. T. Krestana druhé číslo dáme pretref. Z mnohých vašich dopisov dačo vyberieme, ale nám to pôsobí veľkú prácu s tým vašim písmom.

B. J. Diós-Győr. Nemôžeme vám sľubiť. Aj vaše písmo by nám dalo príliš veľa práce. Ak príde rad na vás uverejníme vám z toho dačo.

A. Š. v Č. Nepíšete, či máme vám meno uverejniť alebo nie. Ak nám o tom neodpíšete, teda vám mena neudáme.

M. J. V. Orava. S vašimi ponosami mali by ste sa obrátiť na vášho duchovného. Tohoto roku vy už vôťum mať nebudete. Snáď ste neboli doma, keď sa na jar hlasy popisovali. Dajte si teda pozor, aby vás aspoň na budúci rok vpísali. Čo s dopisom? Nevieme či bude možno uverejniť ho.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25 7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: —6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— korún, do pälénice 6— kor., na várku 7— kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·20	24—	22·80	21·80	21·40	20·20
	6	7	7 ¹ / ₂	8		
	18·50	15·80	14—	11—		

Otruby po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50— kor.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 8·75.— brnava 7·50—, pestrá 6·50—, drobná 9·50— 9·75, cúdená 10·50—. *Hrach:* 10·50—12·50, lúpaný 20—. *Šušovica* horšia 8—, lepšia 14— —. *Mak:* 25—26—, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 53—61—. Lucerna 40—50—, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50—, Slanina ³/₁₀₀ 45— ⁴/₁₀₀ 42—, udená dobrá slanina — po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17·50— po 50 klgr.
Petrolej trojkřížový 43·75, dvojkřížový 42·25 za 50 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; tercy prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; telaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — — —; tažené k. — — — — —

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — — —, väčšie — — — — — metr. cent.

Spiritus odaný rafinovaný 116·50—, denaturovaný 37—37¹/₂.

Spisy redakcii zaslané.

Knihvedenie pre potravné a úverné spolky. Sostavil Štefan *Janovesik*. K dostaniu v knižkupectvách a u vydavateľa v Likavke (op. Liptó-Rózsahy). Cena 1 k. 60 h. franko. Že mnohé potravné spolky upadajú tomu najväčšia príčina je, že jejich správcovia sa nerozumejú k vedeniu kníh. Knižku túto vydavateľ zo skúsenosti sostavil. Odporúčame ju nie len spolkom ale i malým slovenským kupcom a priateľom slovenskej spisby. Táto knižka i v maďarskej reči by bola vítaná, jako sa to o nej viac časopisov maďarských vyslovilo.

Bolestná križová cesta Spasiteľa nášho, čili Rozjímaní o bolestnom umučení Pána Ježiša. Na novo vidal T. Pelikan Krizso. V Budapešti, Tlačou Stephaneuma 1900. Knižočka táto obsahuje v sebe návod ku odbavovaniu pobožnosti pod názvom «Križová cesta» známej. Vystavená je knižočka pekne a hodná je, by sme ju odporúčali. Len to je nesmierná škoda, že je v nej slovenčina veľmi slabá a k tomu tlačových chýb primnoho. Cena jedného výtisku 30 hal. Pri objednávke 100 kusov 24 hal. Objednať treba s doposlaním peňazí vopred u Pelikán Krizsó, Budapest VII. Csömöri út 32.

«**Ja som nepoškrvené počatie,**» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaní veškerých starožitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvalovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Pritel domoviny. Ročník XVII. Svazek 2. Besové. Román.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval *Anton Klimesik*, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-uteza 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 6. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knihtlačiarňi *Jána Bežu* a spol. v Seníci. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Súbeh.

Ku helpanskému gazdovsko-potravnému a úverkovému spolku od 1-ho júna b. r. **zkúseného obchodníka** hľadáme **za odpredavača**.

Plat: 800, osemsto korún na rok v hotovosti a 20/0 (dva) z kapitálu obratu v prípadných mesačných čiasticiach.

Na palivo (drevo) 140 (jednostoštyridsať korún ročite.

Byt in natura (3 izby, komora, kuchyňa, hospodárske staviská).

Príhlasy majú za zaslať do 15-ho mája b. r.

Obširnejšie správy podá

Helpa (gemerská st.)

Správa.

Obnovenie oltárov,

všetkú stolársku a maliarsku prácu a maľbu kostolov prijímajú a za ľavnú cenu umelecký konajú

Michal a Juló Veselý,

umeleckí maliari a stolári v Piešťanoch.

Nové

Oltáre, kazatelne, Božie hroby, malovanie sochi, jak tiež obnovenie výš spomenutých predmetov, za ľavnú cenu z hotových sa odporúča

SUNYI AGOST, stavitel oltárov BOBOTH (Trencsém.)

Heslo práce: Stálosť, jemnosť, dla patričného stylu ku cti a chvále Božej a k potešeniu obetujúcim.

S mojich svedectví aipon jedno tu uverejnujem pre získanie dôveri.

Dolu podpisany stýmto svedčím, že Augustin Sunyi v roku 1900-tom, pre Ribynski farni kostol z hotovej dva nové oltáre, ktoré tak v peknosti jak is v stálosti, bez všetkej chybi sú. Pre ktorú príčinu tak z mojej, jak i ze stránky mojich veriáciach ho bárs komu vrelo môžeme odporúčať.

V Ribyni v roku 1900.

Franc Strakovics, farár.

Do svojej kolárskej dielne

prijmem hneď 2 pomocníkov ako aj 2 chlapcov do učenia. V Turčianskom Sv. Martine.

Ján Olejček,
kolár.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lupaniu, astmatických galibách, beznivosti hu-

caniu uší, migrenu, zláduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobičkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k

ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lupaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lupaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábateným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a soslňujúcim zvláste pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvláste pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)
1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

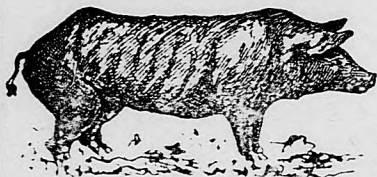
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostat'

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utcza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrlšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti
dúlu sviň,

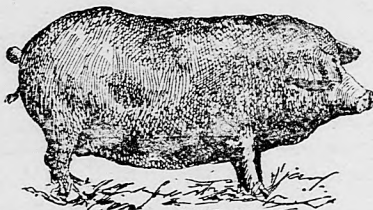
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni osípané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomaha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového baliko franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — ocom pôvodne dokumentá svedčia. Pri riadnom uzívaní povyháňa akékoľvek ne-duhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvu ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. is návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNYM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapcnaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarrhu, zouchnutiu žalúdka, vetrom, ávratu, boľeniu hlavy, zimnici, ziatej žile, výsypu, žltenci, bledacke a starým ot oreným [ranám.]

Cena týchto piluliek je tak ľavná že každý chudobný si ich kúpí môže, stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňazita hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zasiel a piluliek pošle sa s vyplatením už poštového kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasíla sa.

Jedné zasielateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Poneváž moje pilulky ča to falšované byvajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z pod'akovani

Vefacteny pane lekárník! S hlbokou úctou vám dakujem za Vaše pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľastí v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súdov dva balíčky.
V Častkove, 26. januára 1899. *Martin Sedláček.*

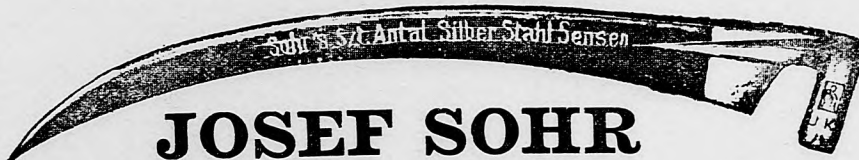
Čtený pane Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočve boľasti a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobráje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť Iudu nemocnému.
Vo Velkej Bytci, 18. oktobra 1898. *Ján Horák.*

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.
Štubňa, 9. augusta 1899. *Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.*

Vefactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich výtečných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám dakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.
V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900. *N. cota, tesársky majster č. 1270.*

Blahorodý pane lekárník! Uctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnějšího lieku neznám proti zapcnaniu a proti žalúdočnému katarrhu rad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.
V Sobotišti, 19. dec. 1899. *S úctou Ján Vrana, mlynár.*

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite m 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečeny prajem Vám mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj ranu; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.
V Hriadku, 2. jan. 1900. *S úctou Adam Glauicz, v tovare na tannin.*

„Svāto-Antonská“ fabrika na kosy**zdarma**

V SOMOGY-SZILL

Obranná známka ku komu sa majú posielat všetky dopisovania v z fahujúce sa na objednávanie kôs.

«Sohr Svāto-Antonská»-kosa má nasledujúce výhody:

1. «Sohr Svāto-Antonská»-kosa zhotovuje sa z najfajnejšej, rafinovanej, dvakrát hartovanej striebrocele, pred odoslaním sa každá naklepe a vyprobovaná pri úplnej záruke odovzdá sa hospodárskemu obecnstvu.
2. «Sohr Svāto-Antonská»-kosa ma tenulinkú klingu ale s tvrdou platňou, je veľmi zručná a má ostrie, ktoré se nevystribi, najtrvdší lesný jačmeň práve tak ako aj to najrozčuchanejšie obilie snadno kosi.
3. «Sohr Svāto-Antonská»-kosa po jednom natrení 200—250 krokov, po jednom naklepaní cez viac dní vytrvá a za 6—8 rokov ostane celky dobrá, kdežto s inou kosou dá sa sotvy za 1—2 roky s námahou a znojom pracovať.
4. «Sohr Svāt.-Antonská»-kosa je zrichtovaná k ruke kosca, netreba ju kováčovi dať, lebo ten ju môže zmäkčiť.
5. «Sohr Svāto-An onská»-kosa je najlepšia na svete a kto čo len raz pracoval takouto kosou, jakživ nechytí inú do ruky.

Mnohé podakujúce uznávacie a objednávacie listy od odberateľov, ktoré sa vdačne hockomu môžu dať prečítať.

Cennik nech si každý žiada na dopisovanke.

Tlačou Stephaneuma. V Budapešti, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.